

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки і управління

Кафедра Фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку

СІЛАБУС

Навчальна дисципліна **Банківська система**

Освітньо-професійна програма **Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок**

Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

Загальна інформація

Позиція	Зміст інформації
Викладач(і)	Хруш Ніла Анатоліївна Гордєєва Тетяна Анатоліївна
Профайл викладача	https://fbss.khmnu.edu.ua/hrushh-nila-anatoliyivna/ https://fbss.khmnu.edu.ua/gordyeveva-tetyana-anatoliyivna/
E-mail викладача(ів)	khrushchn@khmnu.edu.ua hordieievat@khmnu.edu.ua
Контактний телефон	
Сторінка дисципліни в ІСУ	https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=3878
Навчальний рік	2024-2025
Консультації	Очні: Відповідно до графіка, встановленого кафедрою; онлайн: за необхідністю та попередньою домовленістю

Характеристика дисципліни

Статус дисципліни	Форма здобуття освіти	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Кількість годин						Курсовий проект	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
				Кредити ЄКТС	Години	Аудиторні заняття				Семінарські заняття	Самостійна робота, в т.ч. ІРС			залік	іспит
						Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття						
О	Д	2	4	5	150	68	34		34		78				+
О	З	2	4	5	150	12	6		6		138				+

Анотація дисципліни

Дисципліна «Банківська система» є однією із фахових дисциплін і займає провідне місце у підготовці фахівців освітнього рівня «бакалавр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» за освітньо-професійною програмою «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок». **Пререквізити** – фінанси, гроші і кредит, університетська освіта та академічна доброчесність. **Кореквізити** – банківські операції, виробнича практика.

Мета і завдання дисципліни

Мета дисципліни. Формування у здобувачів вищої освіти системи теоретичних і практичних знань, що забезпечують оволодіння ними відповідних загальних та спеціальних компетентностей та досягнення програмних результатів навчання у галузі теоретико-методичних і організаційно-правових засад функціонування банківської системи.

Завдання дисципліни. З'ясування сутності банківської діяльності, банку та банківської системи; вивчення поняття, структури, функцій, основних завдань і призначення банківської системи та її елементів; ролі банківської системи в економічному розвитку країни; місця центрального банку в банківській системі; основних засад функціонування банків на ринку банківських послуг; вивчення ролі аналізу, менеджменту та управління ризиками у банківській діяльності; вивчення провідних сфер використання міжнародного досвіду регулювання банківської діяльності; з'ясування напрямів забезпечення стабільності банківської системи та державного регулювання банківської системи; оволодіння інструментами забезпечення фінансової безпеки банків..

Очікувані результати навчання

Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик банківської системи, а також особливостей поведінки її суб'єктів; розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері банківської справи; володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері банківської справи; розраховувати основні показники діяльності банків; аналізувати динамічні та структурні зміни в банківській діяльності; застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань.

Тематичний і календарний план вивчення дисципліни

№ тижня	Тема лекції*	Тема практичного заняття*	Самостійна робота студентів		
			Зміст	Год.	Література
1	Особливості розвитку банківництва та формування банківської системи	Особливості розвитку банківництва та формування банківської системи	Опрацювання конспекту лекцій Т1, підготовка до практичного заняття	4	[1 с.7-15, 37-73; 2 с.9-34; 4 с.6-24; 5 с.23-34]
2	Особливості розвитку банківництва та формування банківської системи	Особливості розвитку банківництва та формування банківської системи	Опрацювання конспекту лекцій Т1, підготовка до практичного заняття, виконання ІДЗ	3	[1 с.7-15, 37-73; 2 с.9-34; 4 с.6-24; 5 с.23-34]
3	Центральний банк у банківській системі країни	Центральний банк у банківській системі країни	Опрацювання конспекту лекцій Т2, підготовка до практичного заняття, виконання ІДЗ	5	[1 с.84-110; 2 с. 35-40; 3 с. 20-31; 4 с. 25-45]
4	Грошово-кредитна політика та інструменти її реалізації	Грошово-кредитна політика та інструменти її реалізації	Опрацювання конспекту лекційТ3, підготовка до практичного заняття, виконання ІДЗ	5	[1 с.111-122; 2 с.47-59; 4 с.30-32]
5	Інституційна та організаційна структура другого рівня банківської системи	Інституційна та організаційна структура другого рівня банківської системи	Опрацювання конспекту лекційТ4, підготовка до практичного заняття, виконання ІДЗ, підготовка до тестування Т 1-4	5	[1 с.15-34; 2 с.71-80; 3 с.52-64; 4 с.52-57]
6	Державне банківництво в банківській системі країни	Державне банківництво в банківській системі країни	Опрацювання конспекту лекційТ5, підготовка до практичного заняття,виконання ІДЗ	5	[6 с.107-113]
7	Кооперативні банки	Кооперативні банки	Опрацювання конспекту лекційТ6, підготовка до практичного заняття, виконання ІДЗ	5	[4 с.46-48; 6 с.35-48]
8	Інфраструктура банківської системи України	Інфраструктура банківської системи України	Опрацювання конспекту лекційТ7, підготовка до практичного заняття, виконання ІДЗ	5	[5 с.23-34; 6 с.98-113]
9	Банківський менеджмент	Банківський менеджмент	Опрацювання конспекту лекційТ8, підготовка до практичного заняття, виконання ІДЗ, підготовка до тестування Т 5-8	5	[1 с.143-148; 5 с.58-63]
10	Банківські ризики та ліквідність банківської системи	Банківські ризики та ліквідність банківської системи	Опрацювання конспекту лекційТ9, підготовка до практичного заняття, виконання ІДЗ	5	[1 с.185-213; 5 с.77-81; 6 с.234-241]
11	Фінансовий аналіз банківської діяльності	Фінансовий аналіз банківської діяльності	Опрацювання конспекту лекційТ10, підготовка до практичного заняття, виконання ІДЗ	5	[2 с.450-455]
12	Банківська статистика	Банківська статистика	Опрацювання конспекту лекційТ11, підготовка до практичного заняття, виконання ІДЗ	5	[4 с.198-202; 6 с.179-186]

13	Банківські кризи, банкрутство, реорганізація та ліквідація банків	Банківські кризи, банкрутство, реорганізація та ліквідація банків	Опрацювання конспекту лекцій Т12, підготовка до практичного заняття, виконання ІДЗ, підготовка до тестування Т 9-12	5	[1 с.260-279; 3 с.65-70; 4 с.73-83]
14	Стандарти Базельського комітету з банківського нагляду	Стандарти Базельського комітету з банківського нагляду	Опрацювання конспекту лекцій Т 13, підготовка до практичного заняття, виконання ІДЗ	5	[4 с.20-24; 5 с.11-22]
15	Державне регулювання банківської системи України	Державне регулювання банківської системи України	Опрацювання конспекту лекцій Т 14, підготовка до практичного заняття, виконання ІДЗ	5	[1 с.348-420; 4 с.203-213; 6 с.166-170]
16	Фінансовий моніторинг в банківському секторі України	Фінансовий моніторинг в банківському секторі України	Опрацювання конспекту лекцій Т15, підготовка до практичного заняття, виконання ІДЗ	5	[1 с.389-403; 5 с.141-149]
17	Фінансова безпека банківської системи України	Фінансова безпека банківської системи України	Опрацювання конспекту лекцій Т 16, підготовка до практичного заняття, підготовка до тестування Т 13-16, захист ІДЗ	5	[4 с.214-218; 5 с.150-160]

Примітка. * Лекції проводяться щотижня по дві години * Практичні заняття проводяться щотижня по дві години

Політика дисципліни

Організація освітнього процесу з дисципліни відповідає вимогам положень про організаційне і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу <https://khmnu.edu.ua/wp-content/uploads/normatyvni-dokumenty/polozhennya/pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu.pdf>, освітній програмі та навчальному плану. Студент зобов'язаний відвідувати лекції і практичні заняття згідно з розкладом, не запізнюватися на заняття, домашні завдання виконувати відповідно до графіка. Пропущене практичне заняття студент зобов'язаний опрацювати самостійно у повному обсязі і відзвітувати перед викладачем не пізніше, ніж за тиждень до чергової атестації. Термін виконання практичних завдань на практичному занятті вважається своєчасним, якщо здобувач виконав їх на наступному занятті після отримання завдання. До практичних занять студент має підготуватися за відповідною темою і проявляти активність. Набутті особою знання з дисципліни або її окремих розділів у неформальній освіті зараховуються відповідно до Положення про порядок перезарахування результатів навчання у ХНУ (вебсайт Університету (<https://khmnu.edu.ua/>): розділ «Нормативні документи», рубрика – «Положення», сторінка – «Положення про організацію освітньої діяльності»).

Здобувачі вищої освіти при вивченні дисципліни можуть користуватись власними пристроями (ноутбуками, планшетами, смартфонами). Власними пристроями можна користуватися як для роботи в системі Moodle, так і для доступу до зовнішніх інформаційних ресурсів, які необхідні для виконання практичних занять.

Під час роботи над практичними завданнями студент має дотримуватися політики доброчесності, яка викладена у Кодексі академічної доброчесності учасників освітнього процесу Хмельницького національного університету (<https://vzia.khmnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/5/kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf>). У разі виявлення плагіату здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку і має виконати завдання за новою темою.

Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за чотирибальною шкалою. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих позитивно з урахуванням коефіцієнта вагомості і встановлюється в автоматизованому режимі після внесення викладачем усіх оцінок до електронного журналу. Вагові коефіцієнти залежать від структури дисципліни і важливості окремих видів її робіт. При оцінюванні знань студентів використовуються різні засоби контролю, зокрема: усне опитування; засвоєння теоретичного матеріалу з тем перевіряється тестовим контролем; якість набуття теоретичних знань і практичних навичок перевіряється шляхом вирішення практичних завдань та написання індивідуального завдання. Оцінка, яка виставляється за практичне заняття, складається з таких елементів: знання теоретичного матеріалу з теми; вміння студента обґрунтувати прийняті рішення та розв'язувати практичні завдання. Виконання індивідуального завдання завершується його захистом у терміни, встановлені графіком самостійної роботи.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів денної форми здобуття освіти у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота	Самостійна, індивідуальна робота	Семестровий контроль (іспит)
------------------	----------------------------------	------------------------------

Усне опитування, розв'язування практичних завдань (обов'язковий мінімум оцінок – 6)	Тестовий контроль в МСН				ІДЗ	Підсумковий контрольний захід
Т 1-16	Т 1-4	Т 5-8	Т 9-12	Т 13-16		1
ВК: 0,3	ВК: 0,2				ВК: 0,1	ВК: 0,4

Умовні позначення: Т – тема дисципліни; ВК – ваговий коефіцієнт, ІЗ – індивідуальне завдання, ПК – поточний контроль.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів заочної форми здобуття освіти у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота	Самостійна робота		Семестровий контроль (іспит)
Тестовий контроль	Контрольна робота		Підсумковий контрольний захід
1	Якість виконання	Оцінка за захист	
ВК: 0,3	ВК: 0,1	ВК: 0,1	ВК: 0,5

Оцінювання тестових завдань

Тематичний тест для кожного студента складається з двадцяти тестових завдань, кожне з яких оцінюється одним балом (може бути інший варіант). Максимальна сума балів, яку може набрати студент, складає 20. Оцінювання здійснюється за чотирибальною шкалою. Відповідність набраних балів за тестове завдання оцінці, що виставляється студенту, представлена у нижченаведеній таблиці.

Відповідність набраних балів за тестове завдання вітчизняній оцінці

Сума балів за тестове завдання	1–10	11–12	13–15	17–20
Оцінка	2	3	4	5

На тестування відводиться 20 хвилин. Правильні відповіді студент записує у талоні відповідей. Тестування студент може також пройти і в он-лайн режимі в модульному середовищі Moodle. При отриманні негативної оцінки, тест слід перездати до терміну наступного контролю.

Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна інтервальна шкала балів	Інституційна оцінка, критерії оцінювання		
A	4,75–5,00	5	Зараховано	Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок
B	4,25–4,74	4		Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками
C	3,75–4,24	4		Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками
D	3,25–3,74	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією
E	3,00–3,24	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00–2,99	2	Незараховано	Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00–1,99	2		Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни

Питання для підсумкового контролю з дисципліни

1. Сутність, функції та принципи побудови банківських систем
2. Досвід функціонування банківських систем зарубіжних країн
3. Проблеми становлення та розвитку банківської системи України
4. Правовий статус та завдання НБУ
5. Організаційна структура НБУ та функціональне призначення підрозділів
6. Функції та операції НБУ
7. Концептуальні підходи до розробки грошово-кредитної політики в Україні
8. Завдання та цілі грошово-кредитної політики

9. Вплив інструментів реалізації грошово-кредитної політики на діяльність банків
10. Основні засади грошово-кредитної політики України на поточний рік
11. Економічна сутність та організаційна структура банку
12. Види банків та їх роль в банківській системі
13. Основні операції комерційних банків
14. Проблемні питання реалізації другого рівня банківської системи в Україні
15. Сутність та роль державного банківництва в ринковій економіці
16. Оцінка діяльності державних банків у вітчизняній банківській системі
17. Досвід державного банківництва в банківських системах зарубіжних країн
18. Проблеми та перспективи розвитку державного банківництва в Україні
19. Сутність, становлення та розвиток кооперативних банків
20. Організаційно-правовий статус кооперативних банків та проблеми їх створення в Україні
21. Досвід функціонування кооперативних банків у банківських системах зарубіжних країн
22. Можливі варіанти створення кооперативних банків у вітчизняній банківській системі
23. Поняття інфраструктури банківської системи та характеристика її елементів
24. Фінансова звітність у банківській системі України
25. Сутність фінансового аналізу в діяльності банків
26. Аналіз результатів діяльності банку
27. Аналіз фінансового стану банку
28. Оцінка ефективності діяльності банку
29. Основи банківського менеджменту
30. Банківський менеджмент за спрямуванням управлінських рішень
31. Роль інформаційних технологій в організації менеджменту в банках
32. Організація контролю банківської діяльності
33. Ризики та їх роль у банківській діяльності
34. Сутність ліквідності як складової фінансової стійкості банківської системи
35. Практика застосування інструментів регулювання ліквідності в банківській системі
36. Оцінка ефективності механізмів регулювання ліквідності в банках України
37. Системи гарантування вкладів у банківській діяльності
38. Система гарантування вкладів фізичних осіб у банківській системі України
39. Основні завдання, функції та оцінка діяльності фонду гарантування вкладів фізичних осіб в Україні
40. Особливості функціонування фонду гарантування вкладів фізичних осіб в Україні
41. Характеристика чинників виникнення загроз та криз у банківській діяльності
42. Механізми протидії кризовим явищам у банківській системі
43. Практика застосування діагностики та моніторингу в банківській діяльності
44. Особливості банкрутства банків та практика його впровадження в Україні
45. Порядок реорганізації та ліквідації банків
46. Основні принципи ефективного банківського нагляду та їх характеристика
47. Особливості розробки стандартів Базельського комітету з питань банківського нагляду
48. Проблеми впровадження вимог Базельського комітету в банківській системі України
49. Основи регулювання, нагляду та контролю банківської діяльності
50. Пруденційні нормативи регулювання банківської діяльності та практика їх застосування в діяльності банків
51. Фінансовий механізм державного регулювання банківництва в Україні
52. Поняття та структура функціонування системи фінансового моніторингу в Україні
53. Сутність та засоби легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом через банківську систему
54. Оцінка діяльності служби фінансового моніторингу в Україні
55. Сутність фінансової безпеки банківського сектору
56. Інструменти забезпечення фінансової безпеки банків
57. Моральні ризики та асиметрія інформації в банківській системі
58. Методи забезпечення фінансової безпеки банків

Рекомендована література

Основна

1. Банківська система : підручник / за заг. ред. д. е. н., проф. Т.С. Смовженко. Львів : Новий Світ – 2000, 2020. – 536 с.
2. Банківська система: навч. посіб. за заг. ред. Н. С. Ситник. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. – 580 с.
3. Демчук Н. І. Банківські операції : навч. посіб. / Н. І. Демчук, О. В. Довгаль, Ю. П. Владика –

Дніпро: Пороги, 2017. – 461 с.

4. Варцаба В.І. Сучасне банківництво: теорія і практика: навч. посібник / В.І. Варцаба, О.І. Заславська – Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2018. – 364 с.
5. Волкова В. В. Навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів та контролю якості засвоєння навчального матеріалу з дисципліни «Банківська система». / В. В. Волкова, Н. І. Волкова, О. І. Добровольський – Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2019. – 168 с.
6. Стечишин Т. Б. Банківська справа: навч. посіб. / Т. Б. Стечишин, Б. Л. Луців. – [2-ге вид. випр. і доповн.]. – Тернопіль: ТНЕУ, 2019. – 604 с.

Додаткова

7. Стадник В. В., Григорук П. М., Хрущ Н. А. Управління підприємницькою діяльністю: тлумачний словник. Хмельницький : ХНУ, 2021. 131 с. ISBN 978-966-330-396-3
8. Khrushch N., Hryhoruk P., Novorushchenko T., Lysenko S., Prystupa L., Vahanova L. Assessment of Bank's Financial Security Levels Based on a Comprehensive Index Using Information Technology. CEUR-WS. 2020. Vol. 2713. pp. 239-260. URL: <http://ceur-ws.org/Vol-2713/paper23.pdf> (Scopus)
9. Khrushch N., Hryhoruk P., Prystupa L., Vahanova L. Assessing Bank Financial Security Level Using the Comprehensive Index Technology. Proceedings of the 6th International Conference on Strategies, Models and Technologies of Economic Systems Management (SMTESM 2019). Series: Advances in Economics, Business and Management Research / Eds: P. Hryhoryuk, N. Khrushch. 2019. vol 95. pp. 414-219. URL: <https://cutt.ly/b1kIKZ>. doi: <https://doi.org/10.2991/smtesm-19.2019.81>. ISSN 2352-5428. ISBN 978-94- 6252-790-4
10. Закон України «Про банки і банківську діяльність» Прийнято ВРУ 07.12.2000р. № 2121-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
11. Закон України «Про Національний банк України» від 25.08.2013 р. №679-14. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>
12. Положення Правління НБУ «Про ведення касових операцій у національній валюті в Україні». Затверджено постановою Правління від 29.12.2017 № 148 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17#Text>
13. Положення Правління НБУ «Про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями». Затверджено постановою Правління НБУ від 30.06.2016 № 351. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16#Text>
14. Положення Правління НБУ «Про ліцензування банків». Затверджено постановою Правління НБУ від 22.12.2018 № 149. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0149500-18#Text>
15. Постанова Правління НБУ «Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні» від 29.12.2017 № 148. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17#Text>
16. Постанова Правління НБУ «Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні» №368 від 28.08.2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text>
17. Постанова Правління НБУ «Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг» від 29.07.2022 № 163. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0163500-22#Text>
18. Постанова Правління НБУ «Про затвердження Інструкції про порядок відкриття та закриття рахунків користувачам надавачами платіжних послуг з обслуговування рахунків» від 29.07.2022 № 162. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0162500-22#Text>

12) Інформаційні ресурси

1. Модульне середовище для навчання. URL: <https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=3878>
2. Електронна бібліотека університету. URL: http://lib.khmnu.edu.ua/asp/php_f/plage_lib.php
3. Репозитарій ХНУ. URL : <https://library.khmnu.edu.ua/#>.

Розробники

Н. Хрущ

д.е.н., професор Ніла ХРУЩ
Тетяна ГОРДЕЄВА

Погоджено

Гарант ОПП

Л. Матвійчук

к.е.н., доцент Леся МАТВІЙЧУК

Н. Хрущ

Зав. кафедри фінансів, банківської
справи, страхування та фондового
ринку

Н. Хрущ

д.е.н., професор Ніла ХРУЩ